
Warstwa aplikacji

część 1: HTTP

Sieci komputerowe

Wykład 8

Marcin Bieńkowski

Trochę statystyk: całkowity ruch (2022)

CATEGORY TRAFFIC SHARE		
TOTAL TRAFFIC		
	Category	Total Volume
1	Video	53.72%
2	Social	12.69%
3	Web	9.86%
4	Gaming	5.67%
5	Messaging	5.35%
6	Marketplace	4.54%
7	File Sharing	3.74%
8	Cloud	2.73%
9	VPN	1.39%
10	Audio	0.31%

Obrazek ze raportu <https://www.sandvine.com/phenomena>

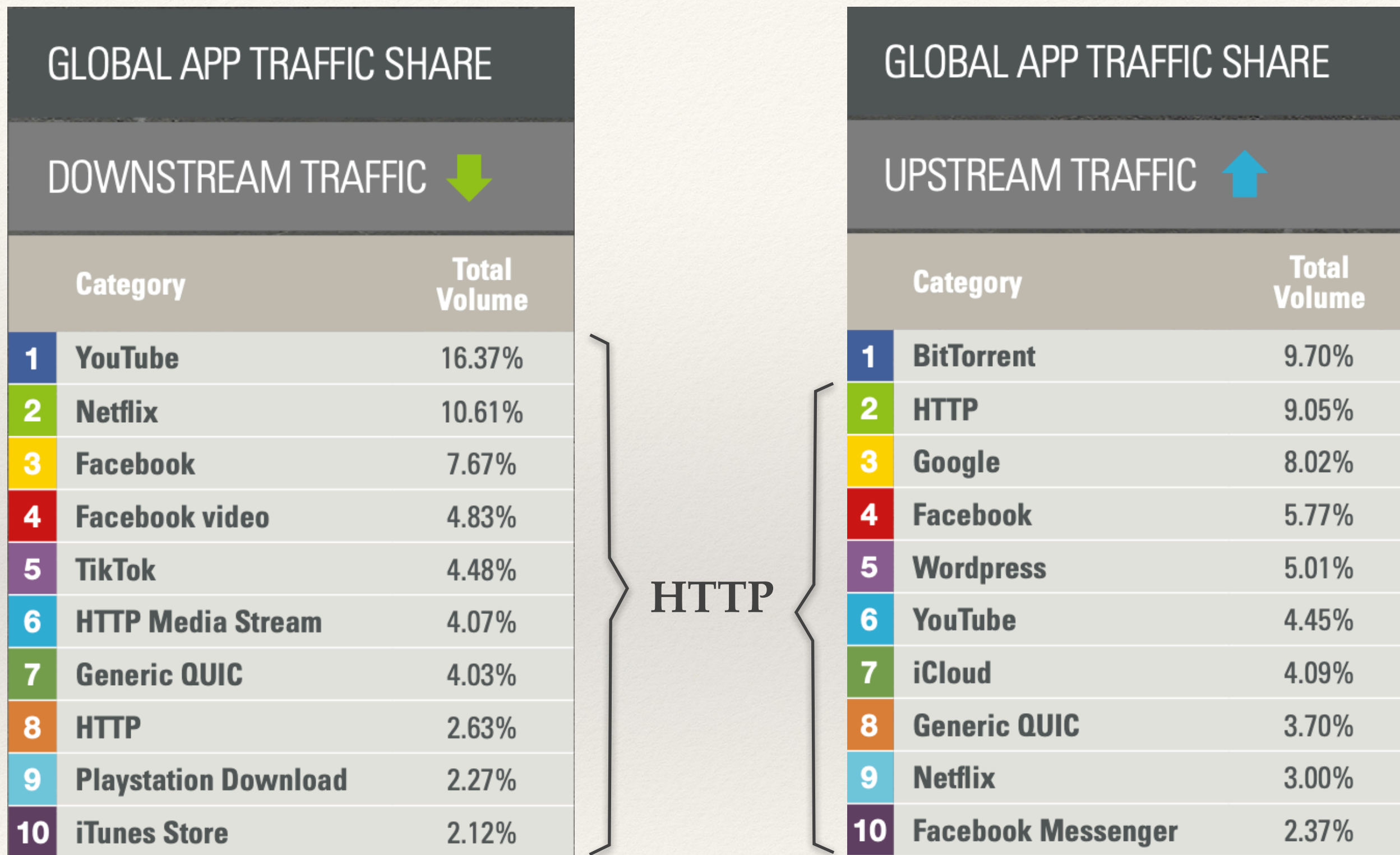
Trochę statystyk: aplikacje (2022)

GLOBAL APP TRAFFIC SHARE		
DOWNSTREAM TRAFFIC 		
	Category	Total Volume
1	YouTube	16.37%
2	Netflix	10.61%
3	Facebook	7.67%
4	Facebook video	4.83%
5	TikTok	4.48%
6	HTTP Media Stream	4.07%
7	Generic QUIC	4.03%
8	HTTP	2.63%
9	Playstation Download	2.27%
10	iTunes Store	2.12%

GLOBAL APP TRAFFIC SHARE		
UPSTREAM TRAFFIC 		
	Category	Total Volume
1	BitTorrent	9.70%
2	HTTP	9.05%
3	Google	8.02%
4	Facebook	5.77%
5	Wordpress	5.01%
6	YouTube	4.45%
7	iCloud	4.09%
8	Generic QUIC	3.70%
9	Netflix	3.00%
10	Facebook Messenger	2.37%

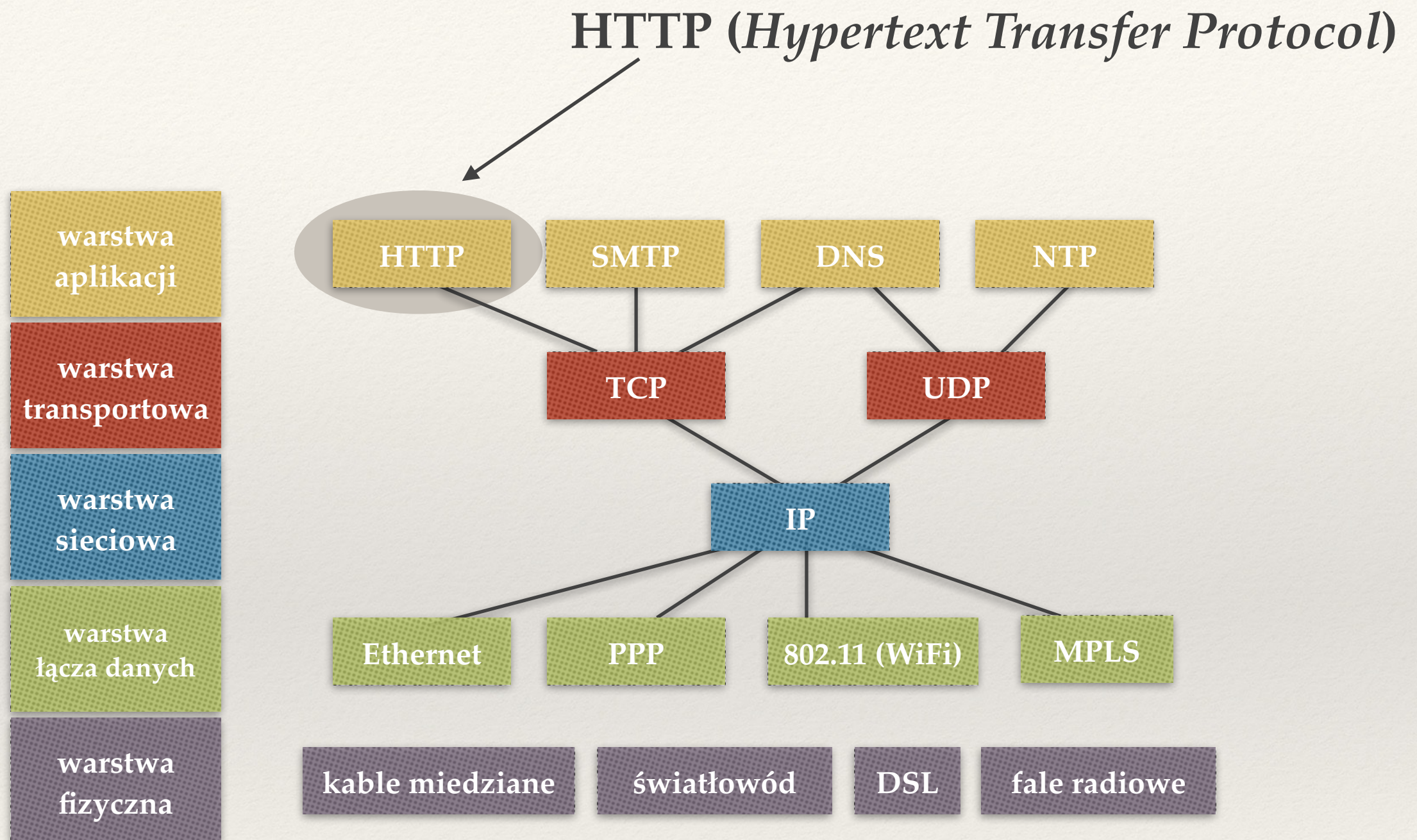
Obrazek ze raportu <https://www.sandvine.com/phenomena>

Trochę statystyk: aplikacje (2022)

Obrazek ze raportu <https://www.sandvine.com/phenomena>

Protokoły w Internecie

HTTP/1.1

HTTP

- ❖ Zaprojektowany do przesyłania hipertekstu (tekst z odnośnikami).
- ❖ Obecnie: również do przesyłania przesyłania olbrzymich danych, streamingu video (Youtube, Netflix), ...
- ❖ Korzysta z protokołu TCP, portu 80 (szyfrowana wersja: port 443).

URL (*Uniform Resource Locator*)

- ❖ Indentyfikuje dany zasób.
- ❖ Składa się z 2 części rozdzielonych dwukropkiem:
 - ♦ schemat: (`http`, `https`, `ftp`, `mailto`, ...)
 - ♦ część zależna od rodzaju zasobu.
- ❖ Przykłady:
 - ♦ `http://www.ii.uni.wroc.pl/index.html`
 - ♦ `https://pl.wikipedia.org/wiki/URL`
 - ♦ `mailto:jan.kowalski@serwer.com`

URL dla schematu http lub https

❖ Po dwukropku:

- ♦ //
- ♦ nazwa serwera WWW
- ♦ opcjonalnie :port
- ♦ /
- ♦ identyfikator zasobu wewnątrz serwera
 - niekoniecznie ścieżka do pliku,
 - / w identyfikatorze wskazuje na hierarchię.

❖ Przykład: `http://en.wikipedia.org:443/wiki/HTTP/3`

Pobieranie strony WWW krok po kroku (1)

- ❖ Przeglądarka WWW dostaje URL.
- ❖ URL jest rozbijany na części.
- ❖ Nawiązuje połączenie TCP z portem 80 serwera WWW.
- ❖ Wysyła żądanie HTTP:

GET /wiki/HTTP/3 **HTTP/1.1**

Host: en.wikipedia.org

Accept: text/html;q=0.9,application/xml;q=0.8

Accept-Language: en-US,en;q=0.8,pl;q=0.6,de;q=0.4

User-Agent: Mozilla/5.0 ... Chrome/49.0.2623.112

Pobieranie strony WWW krok po kroku (2)

- ❖ Serwer analizuje żądanie, pobiera z dysku odpowiedni plik.
- ❖ Serwer sprawdza typ MIME pliku (heurystyki na podstawie tego jak plik wygląda, rozszerzenia itp.). Przykłady:
 - ✦ `text/plain`
 - ✦ `text/html`
 - ✦ `image/jpeg`
 - ✦ `video/mpeg`
 - ✦ `application/msword` — dokument `.doc` (x)
 - ✦ `application/pdf` — dokument PDF
 - ✦ `application/octet-stream` — ciąg bajtów bez interpretacji

Pobieranie strony WWW krok po kroku (3)

- ❖ Serwer wysyła odpowiedź:

HTTP/1.1 200 OK

Server: Apache/2.4.38 ... OpenSSL/0.9.8k

Last-Modified: Wed, 29 Apr 2020 21:58:30 GMT

Content-Length: 5387

Content-Type: text/html

PLIK (w tym przypadku dokument HTML)

- ❖ Serwer zamyka połączenie TCP (lub czeka na następne polecenie).
- ❖ Przeglądarka wykonuje akcję w zależności od typu MIME (pola Content-Type), tj. wyświetla, używa wtyczki, używa zewnętrznej aplikacji.

Odpowiedzi HTTP

Typy odpowiedzi:

- ❖ 1xx: informacyjne
- ❖ 2xx: sukces (200 = OK)
- ❖ 3xx: przekierowania
- ❖ 4xx: błąd po stronie klienta (błędne żądanie, brak autoryzacji, zabroniony dostęp, 404 = Not Found)
- ❖ 5xx: błąd po stronie serwera (500 = Internal Server Error)

Hipertekst

- ❖ Wiele standardów: HTML, XHTML, XML, ...
- ❖ Dokument zawiera:
 - ♦ odnośniki do innych dokumentów
 - ♦ oraz odnośniki do elementów osadzonych w dokumencie:
 - obrazki i filmy
 - skrypty w javascript
 - arkusze stylów CSS (definiują wygląd, HTML określa tylko strukturę).
 - czcionki
 - ...
 - ♦ elementy osadzone są pobierane przez kolejne żądania HTTP i wyświetlane przez przeglądarkę.

Bezstanowość

- ❖ **Protokół HTTP jest bezstanowy**
 - ♦ Serwer nie pamięta poprzednich żądań klienta.
 - ♦ Zapytanie klienta musi zawierać wszystkie informacje potrzebne serwerowi.

Bezstanowość

- ❖ **Protokół HTTP jest bezstanowy**
 - ♦ Serwer nie pamięta poprzednich żądań klienta.
 - ♦ Zapytanie klienta musi zawierać wszystkie informacje potrzebne serwerowi.
- ❖ **To jak działają np.:**
 - ♦ koszyk w sklepie internetowym?
 - ♦ ustawienie języka czy innych preferencji?

Aplikacje po stronie serwera HTTP

Aplikacje po stronie serwera HTTP

Takie zapytanie można zrobić np. formularzem w którym użytkownik wpisze "3".

Aplikacje po stronie serwera HTTP

Takie zapytanie można zrobić np. formularzem w którym użytkownik wpisze "3".

Skonfigurowany, żeby rzeczy zaczynające się od /app przekazywać do aplikacji xyz.

Aplikacje po stronie serwera HTTP

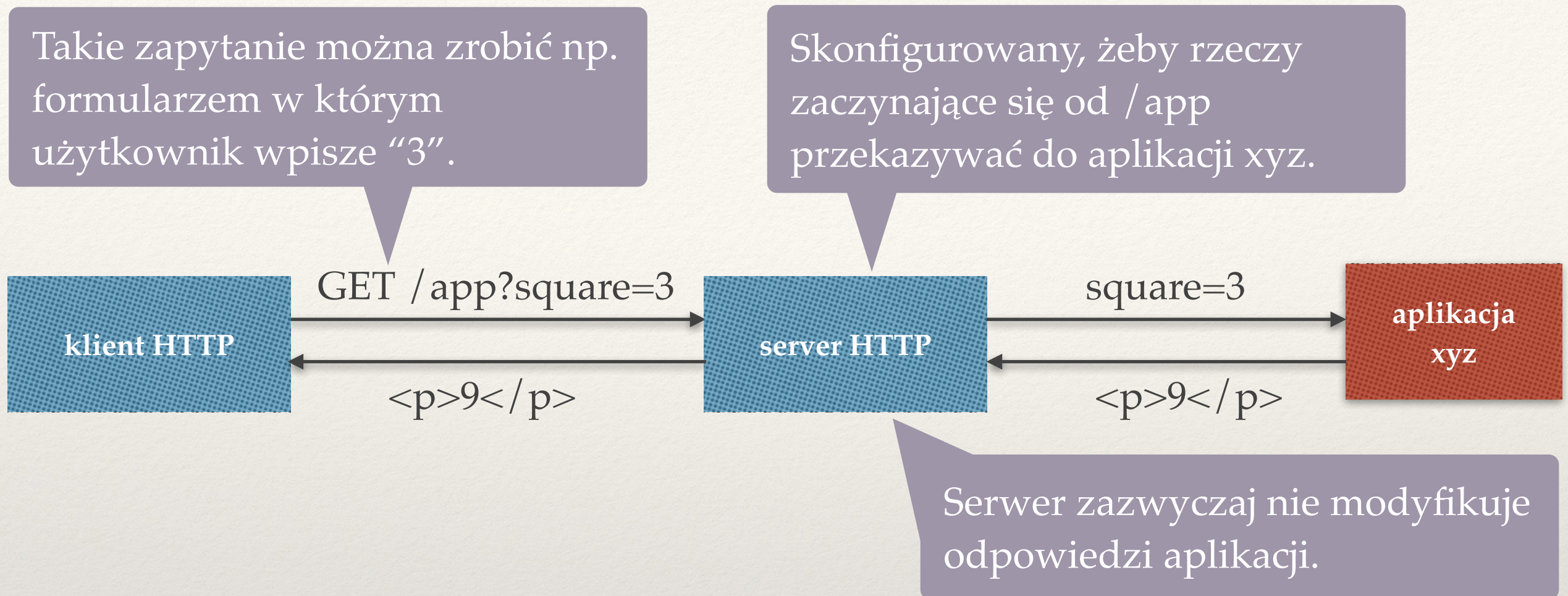
Takie zapytanie można zrobić np. formularzem w którym użytkownik wpisze "3".

Skonfigurowany, żeby rzeczy zaczynające się od /app przekazywać do aplikacji xyz.

Serwer zazwyczaj nie modyfikuje odpowiedzi aplikacji.

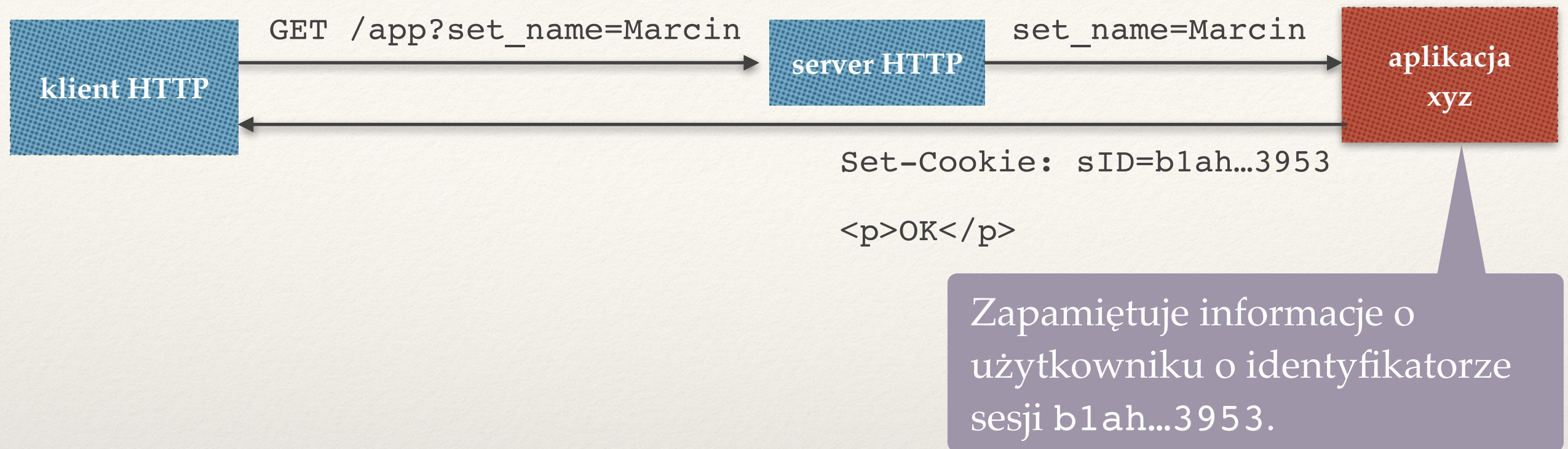
Aplikacje po stronie serwera HTTP

Komunikacja między serwerem a aplikacją:

- ❖ Opcja 1: każdorazowe uruchamianie xyz (standard CGI, mało wydajne).
- ❖ Opcja 2: aplikacja jest modułem serwera (w PHP, Perlu, Pythonie, ...).
- ❖ Opcja 3: aplikacja po prostu rozumie HTTP.
 - ♦ Serwer HTTP jest tylko pośrednikiem + serwuje statyczne strony.

Aplikacja może przechowywać stan

Aplikacja może przechowywać stan

Formularze

❖ Wysyłanie metodą GET

- ♦ Przeglądarka pobiera stronę `http://domena/program?par1=val1&par2=val2`
- ♦ Serwer WWW uruchamia program i przekazuje mu parametry, program generuje odpowiedź HTML.
- ♦ Problem: nie powinno się tak przekazywać haseł. (Dlaczego?)
- ♦ Problem: ograniczenie na rozmiar przekazywanych danych.

❖ Wysyłanie metodą POST

- ♦ Przeglądarka wysyła żądanie POST o stronę `http://domena/program`
- ♦ W treści żądania (nie w nagłówku) znajduje się `par1=val1&par2=val2`
- ♦ Można w ten sposób wysyłać też pliki do serwera.

JavaScript

- ❖ Część dynamiki strony WWW odbywa się wyłącznie po stronie klienta, bez komunikacji z serwerem.
- ❖ **Javascript:** język zintegrowany z HTML, mający łatwy dostęp do struktury dokumentu i mogący ją modyfikować.
 - ✦ Wzbogacany przez różne biblioteki (React, Angular, Vue, ...)
 - ✦ Może też sam wysyłać zapytania HTTP do serwera.

Wydajne HTTP

Połączenia trwałe (1)

❖ do HTTP 1.0

- ♦ Każda para żądanie-odpowiedź w osobnym połączeniu TCP.
- ♦ Nawiazywanie połączenia TCP → duży narzut czasowy
- ♦ Kończenie połączenia TCP → narzut czasowy + dużo połączeń w stanie `TIME_WAIT`.

❖ od HTTP 1.1

- ♦ Wiele żądań i odpowiedzi w jednym połączeniu TCP.
- ♦ Połączenie domyślnie otwarte.
- ♦ Zamknięcie połączenia po odpowiedzi na żądanie, w którym umieścimy wiersz `Connection: close`.

Połączenia trwałe (2)

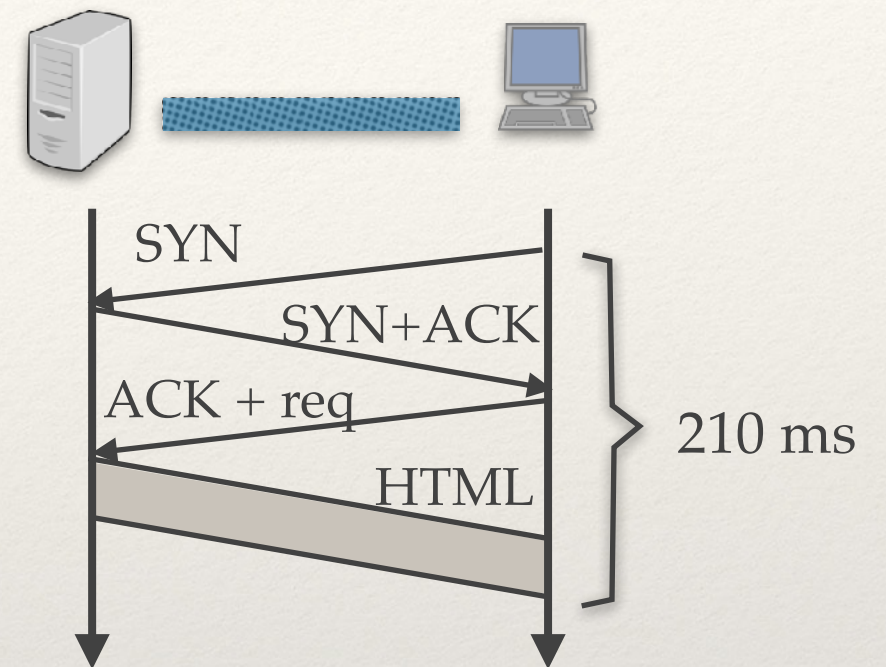
Przykład:

- ❖ Pobieranie strony HTML + 10 obrazków.
- ❖ Każdy obiekt mieści się w jednym segmencie TCP.
- ❖ Czas propagacji: 50 ms.
- ❖ Czas nadawania (pełnego) segmentu z danymi: 10 ms.
- ❖ Czas nadawania segmentu kontrolnego TCP lub segmentu z zapytaniem HTTP: 0 ms.

Połączenia trwałe (3)

HTTP/1.0 (bez połączeń trwałych).

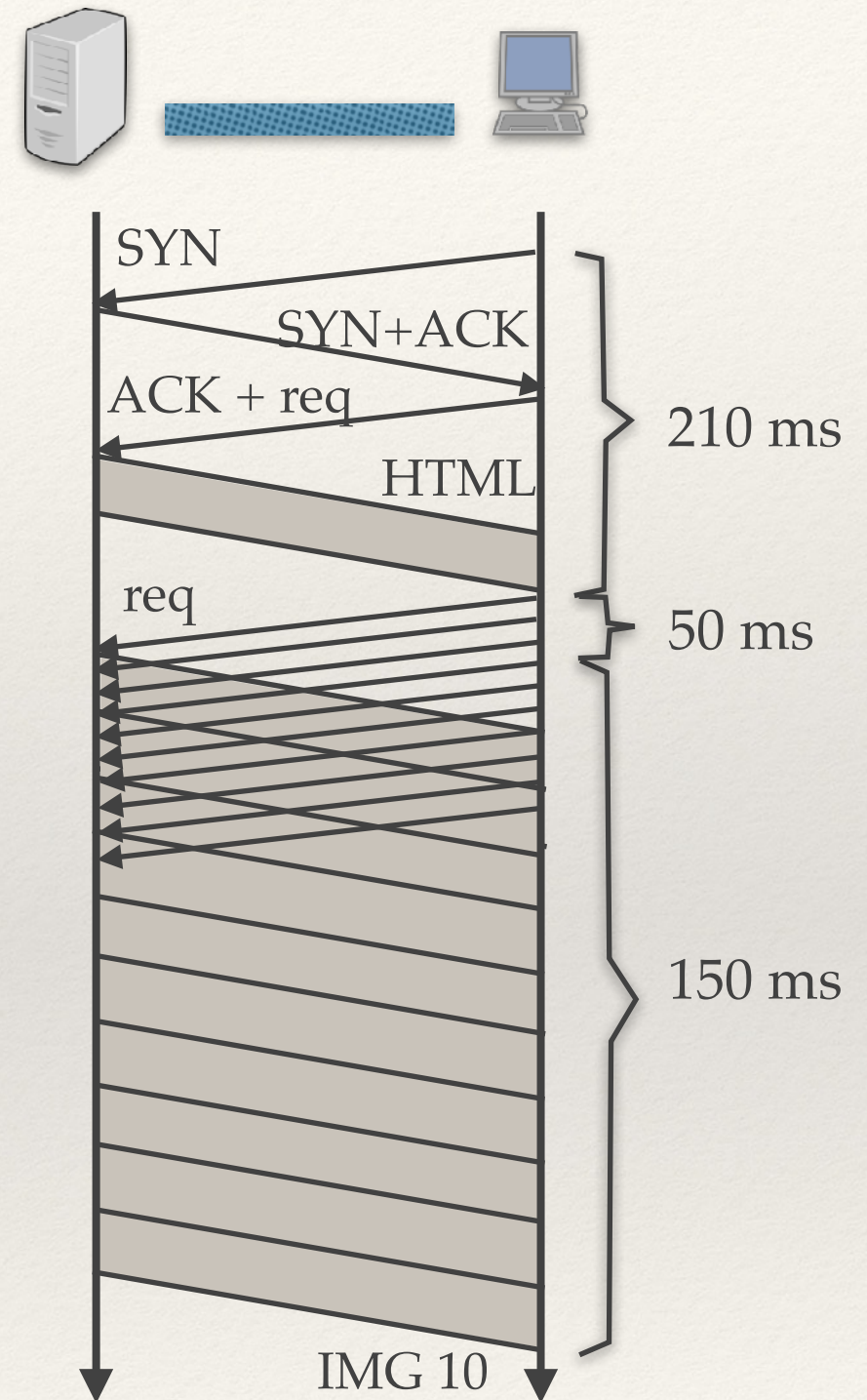
- ❖ Otrzymanie strony HTML: 210 ms.
- ❖ Pobieranie każdego z obrazków: kolejne: 210 ms.
- ❖ Usprawnienie: dwa równoległe połączenia do serwera → pobieranie 10 obrazków trwa $210 \text{ ms} * (10/2) = 1050 \text{ ms}$.
- ❖ Całkowity czas: $210 + 1050 = 1260 \text{ ms}$.

Połączenia trwałe (4)

HTTP/1.1 (połączenia trwałe).

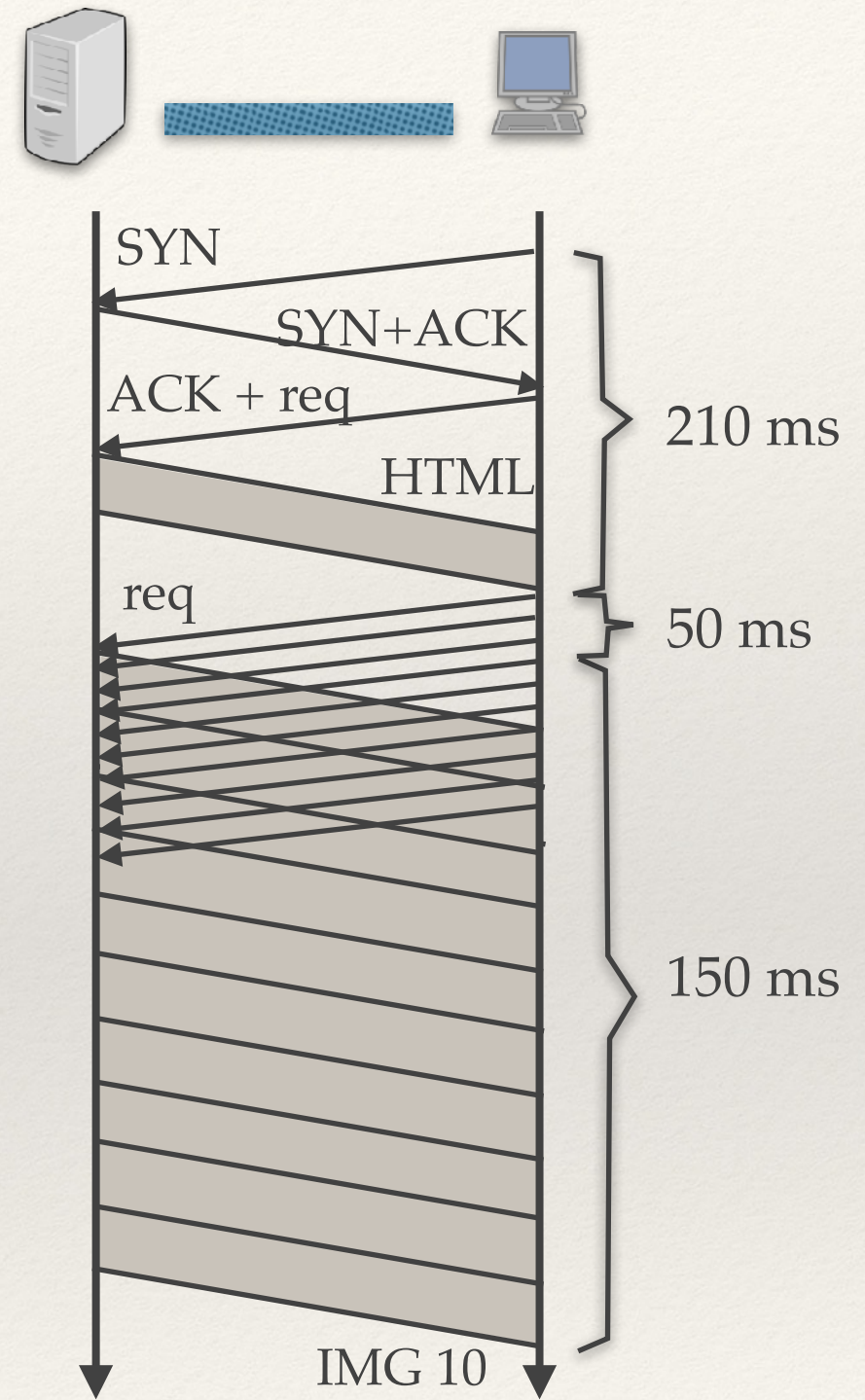
- ❖ Otrzymanie strony HTML: 210 ms.
- ❖ Wysłanie zapytania o obrazek nr 1: 50 ms.
- ❖ Wysyłanie obrazków: $50 + 10 * 10 = 150$ ms.
- ❖ Całkowity czas: $210 + 200 = 410$ ms.

Połączenia trwałe (4)

HTTP/1.1 (połączenia trwałe).

- ❖ Otrzymanie strony HTML: 210 ms.
 - ❖ Wysłanie zapytania o obrazek nr 1: 50 ms.
 - ❖ Wysyłanie obrazków: $50 + 10 * 10 = 150$ ms.
 - ❖ Całkowity czas: $210 + 200 = 410$ ms.
-
- ❖ Niepotrzebne dodatkowe połączenia TCP.
 - ❖ Jedno połączenie: okno TCP szybciej rośnie (kontrola przeciążenia).

Zapytanie warunkowe GET

- ❖ W nagłówku podajemy:

If-Modified-Since: Wed, 20 Apr 2021 23:27:04 GMT

- ❖ Możliwe odpowiedzi:

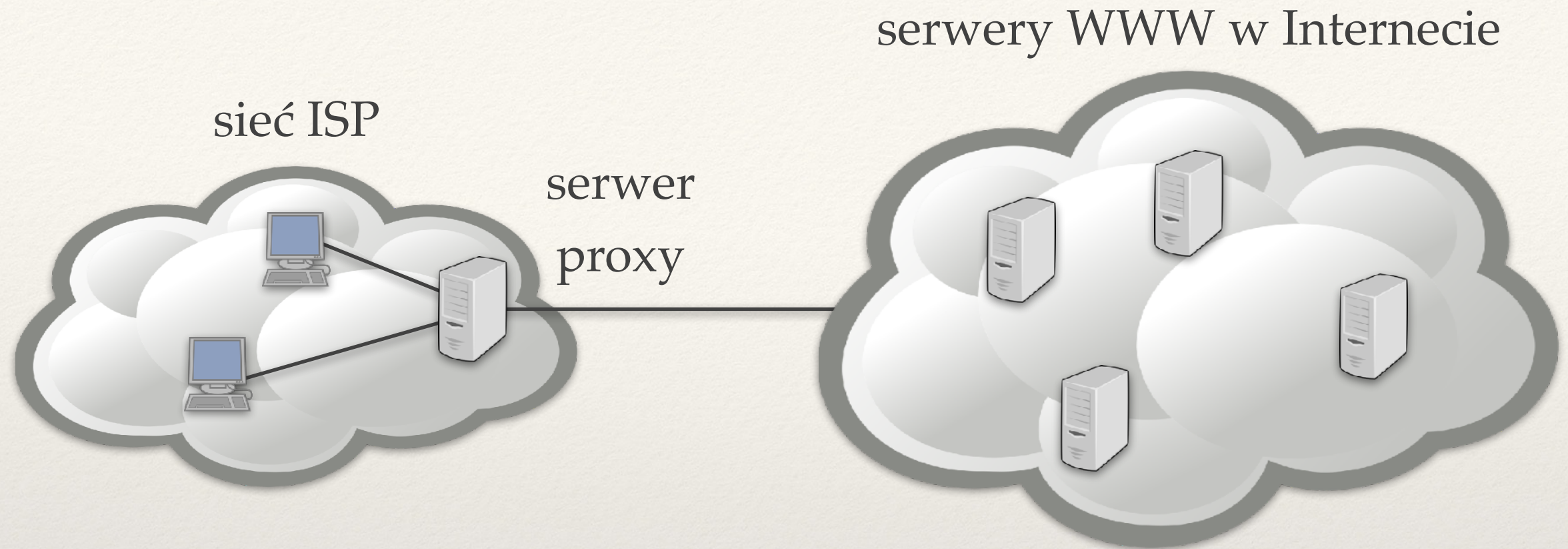
- ♦ 200 OK

- ♦ 304 Not Modified

Pamięć podręczna w przeglądarce WWW

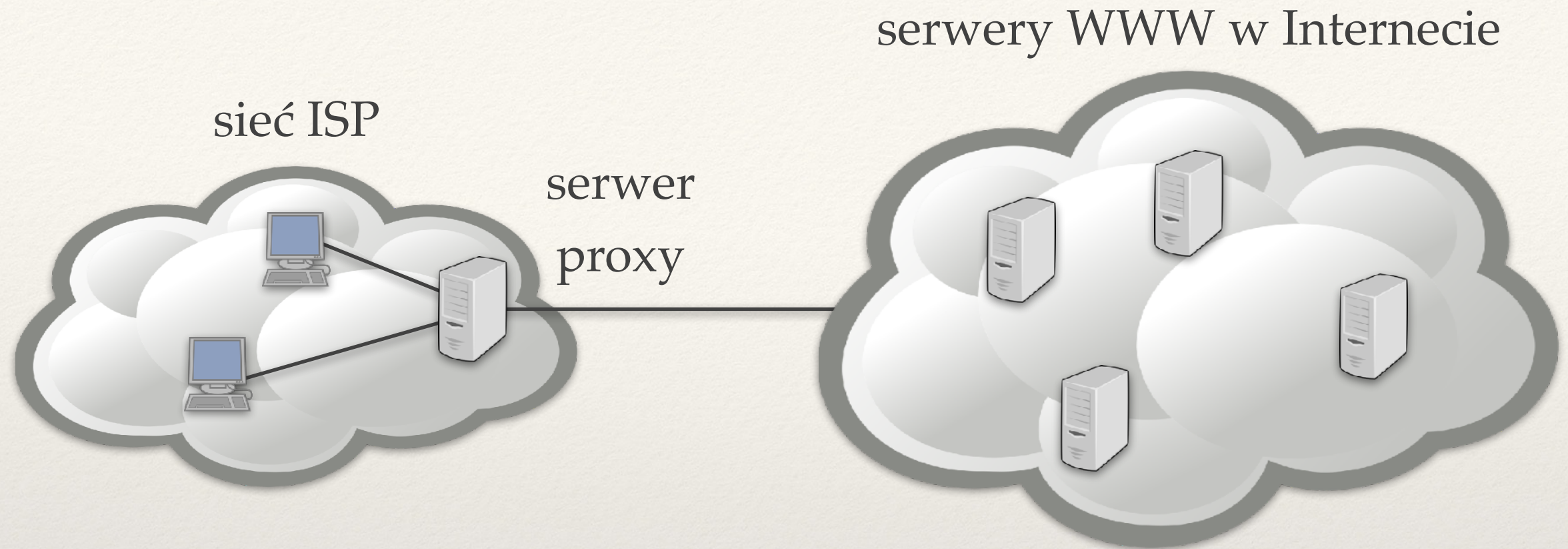
- ❖ Warunkowe zapytanie GET.
- ❖ Serwer może umieszczać w nagłówku odpowiedzi pola:
 - ♦ `Expires:` (do kiedy można trzymać dokument w pamięci podręcznej) → można całkowicie pominąć żądanie strony.
 - ♦ `Cache-Control: no-cache` (nigdy nie trzymaj w pamięci podręcznej)

Serwery proxy (1)

- ❖ Przeglądarka wysyła zapytanie HTTP do serwera proxy.
- ❖ Proxy w razie potrzeby łączy się z serwerem HTTP.
- ❖ Serwer proxy odpowiada używając stron przechowywanych w swojej pamięci podręcznej.
- ❖ W razie potrzeby przeglądarka może wymusić pominięcie proxy.

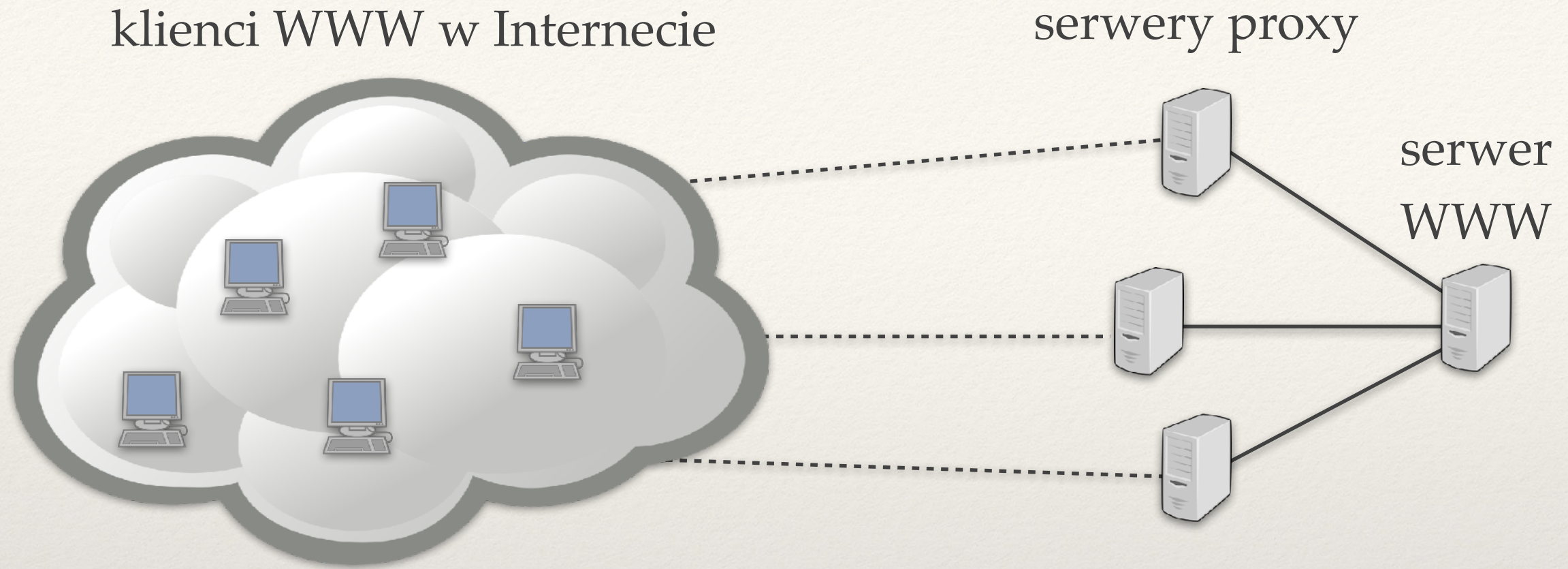
Serwery proxy (2)

Serwer proxy

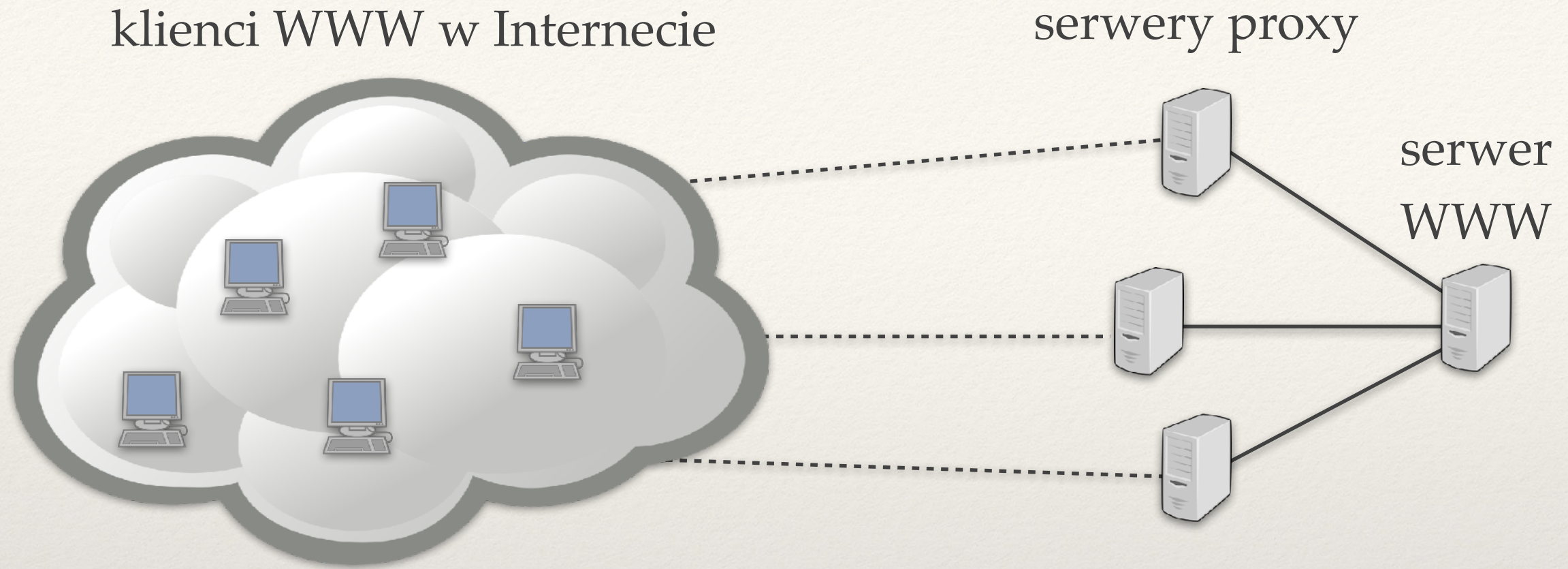
- ❖ Wpisywany w ustawieniach przeglądarki HTTP.
- ❖ Czasem wymuszany przez ISP (integrowany z routerem obsługującym ruch z danej sieci).
- ❖ Korzyści: głównie dla ISP (ograniczenie ilości danych).

Odwrotne proxy (1)

- ❖ Wykorzystywane przez dostawców treści.
- ❖ Zmniejszają obciążenie samego serwera WWW.
- ❖ Adresy IP serwerów proxy podawane zazwyczaj przez DNS jako adresy IP przy rozwiązywaniu nazwy serwera WWW.
- ♦ Serwery DNS zazwyczaj zwracają listę adresów IP w losowej albo cyklicznej kolejności (np.: `host -a google.com`).

Odwrotne proxy (2)

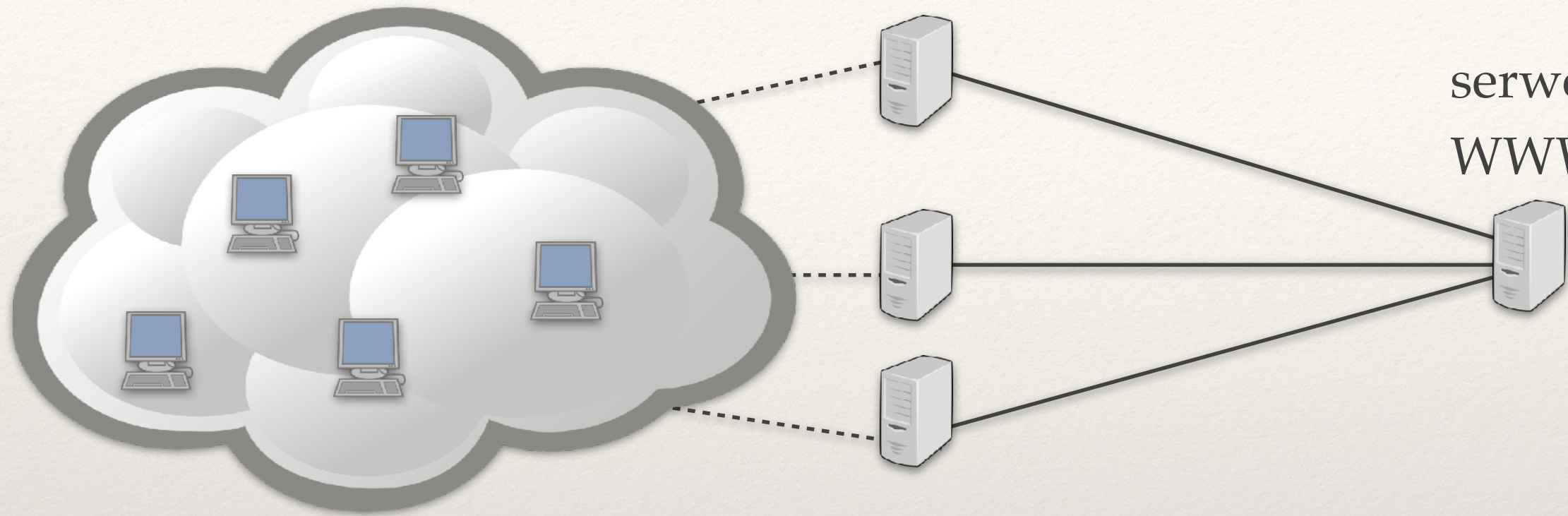
- ❖ Zysk dla klienta i dostawcy treści.
- ❖ Ale wciąż duże opóźnienie w przesyłaniu pakietów pomiędzy klientami i serwerami proxy.
- ❖ Jak opłacalnie przysunąć serwery proxy do klientów?

CDN (Content Distribution Networks)

klienci WWW w Internecie

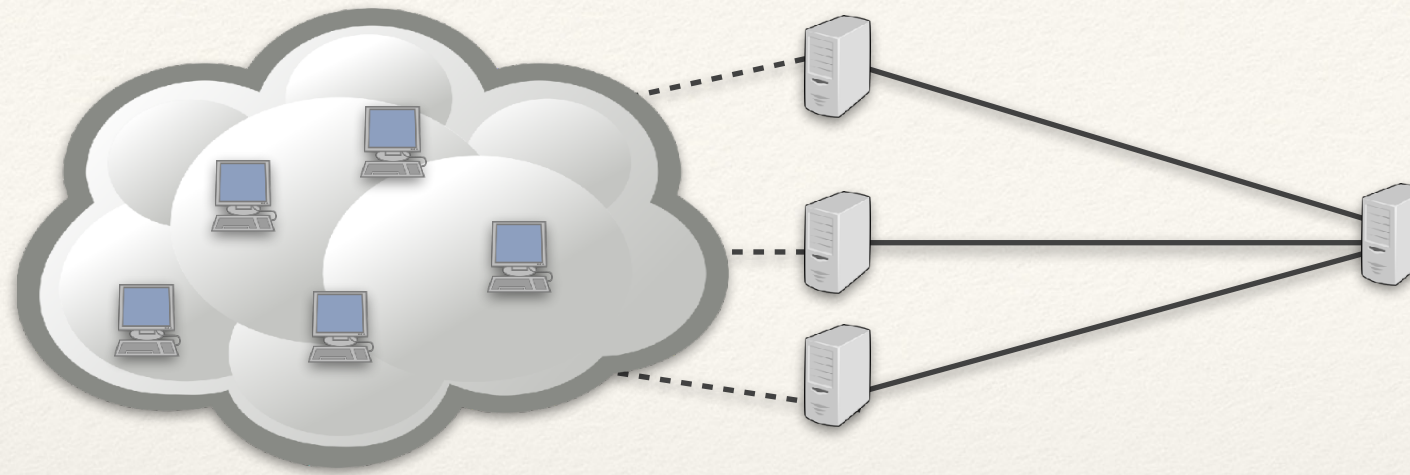
serwery proxy CDN

serwer
WWW

- ❖ Serwery proxy obsługiwane przez osobną organizację (obsługuje wiele serwerów WWW).
 - ♦ Akamai, Limelight, ...
 - ♦ Setki tysięcy serwerów proxy.
- ❖ CDN utrzymuje również serwery DNS: umożliwiają wybieranie (geograficznie) bliskiego serwera proxy.

CDN (Content Distribution Networks)

Jak skierować klienta do odpowiedniego (bliskiego) serwera CDN?

- ❖ Dawno temu: klient pobiera stronę z serwera WWW zawierającą (automatycznie generowane) URL-e do obrazków na serwerach proxy.
- ❖ HTTP redirect: zamiast strony WWW klient dostaje przekierowanie do odpowiedniego serwera proxy.
- ❖ Współcześnie: Za pomocą serwerów DNS (utrzymywanych przez CDN): zapytanie o daną domenę zwraca adres IP serwera proxy.

Dygresja: anonimizujące serwery proxy

- ❖ Serwer proxy dodaje do żądania HTTP dodatkowe pola.
 - ♦ `X-Forwarded-For`: adres IP.
 - ♦ `Via`: adres IP proxy.
- ❖ Anonimizujące serwery proxy:
 - ♦ Nie dodają takich nagłówków.
 - ♦ Zwykle płatne.

HTTP jako dodatkowa warstwa transportowa

REST

- ❖ Pisanie poprawnych programów korzystających z TCP jest niełatwe.
- ❖ Jak wykorzystać HTTP do przesyłania danych?
- ❖ Testowego klienta (przeglądarkę www) mamy za darmo.
- ❖ **REST**
 - ♦ Zautomatyzowany dostęp do niektórych serwisów WWW (eBay, Amazon, Twitter, ...).
 - ♦ REST (Representational State Transfer) tworzenie usługi sieciowej wykorzystując metody (GET, PUT, POST, DELETE) protokołu HTTP.
 - ♦ REST nie jest standardem, raczej filozofią.
 - ♦ Łatwy do zautomatyzowania, czytelny dla człowieka.

Przesyłanie video

Dawniej specjalizowane protokoły, np. RTSP (kamery IP).

Współcześnie ruch video enkapsulowany jako dane protokołu HTTP.

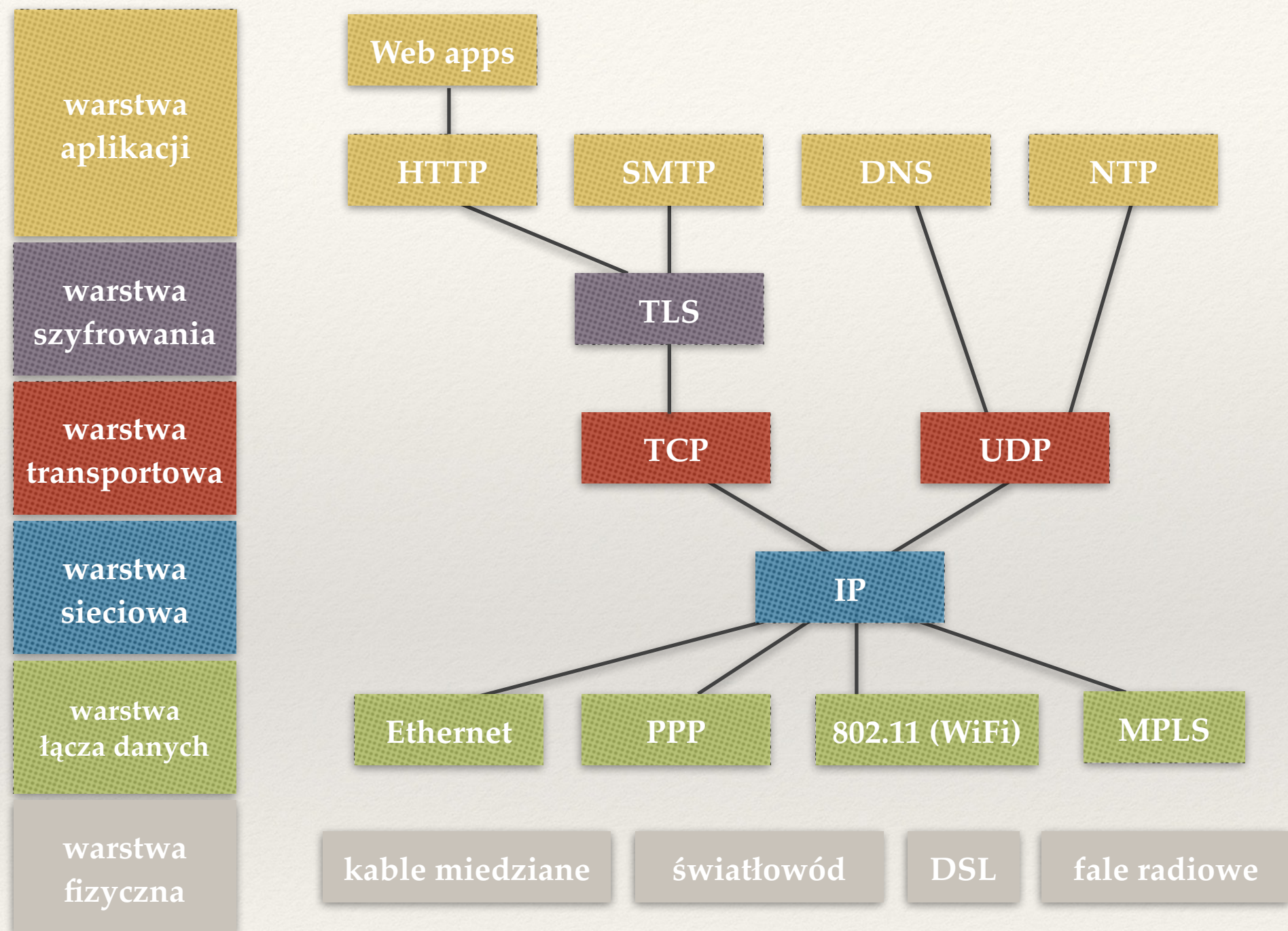
- ❖ DASH = Dynamic Adaptive Streaming over HTTP.
 - ♦ Youtube, Netflix, HBO, Amazon Prime, ...
- ❖ HLS = HTTP Live Streaming.
 - ♦ Twitch, HBO, Apple TV, ...

HTTP/2 i HTTP/3

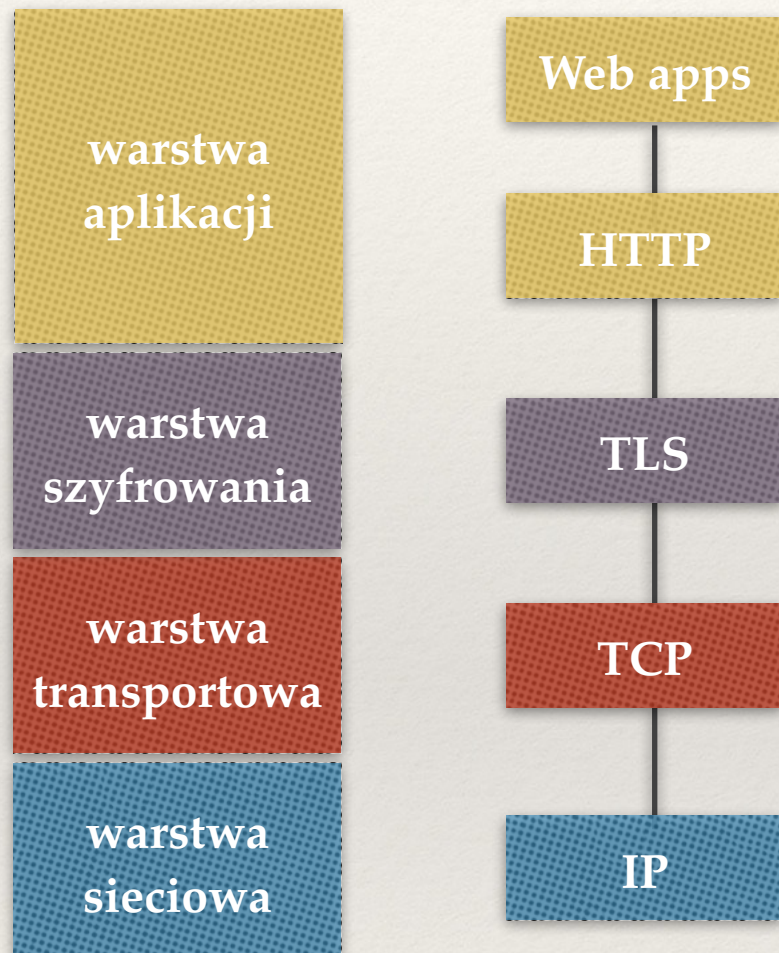
HTTP/2

- ❖ Binarny protokół.
- ❖ Kolejowanie żądań (*pipelining*, obecny już w HTTP / 1.1) + przesyłanie odpowiedzi w innej kolejności niż żądania.
- ❖ Server push: wysyłanie odpowiedzi na niezadane zapytania.
- ❖ Usuwanie powtarzających się nagłówków.
- ❖ Kompresja.
- ❖ Obowiązkowe szyfrowanie (TLS \geq 1.2)

Protokoły w Internecie

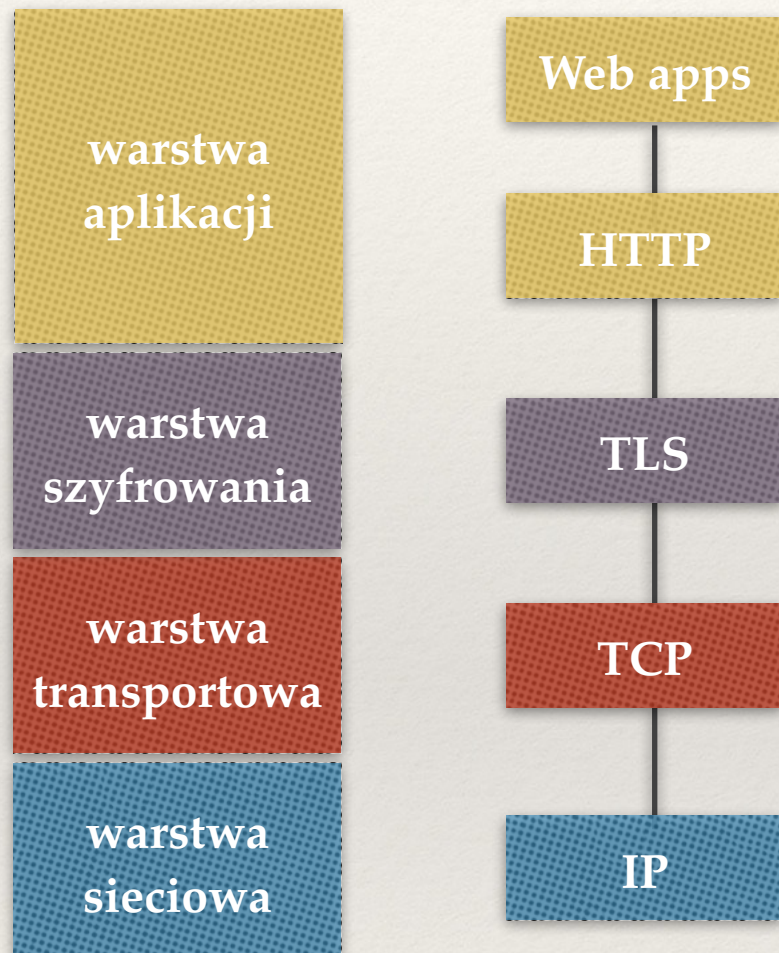

Protokoły w Internecie

Obecnie większość ruchu sieciowego wykorzystuje kombinację
IP + TCP + TLS + HTTP.

Model warstwowy

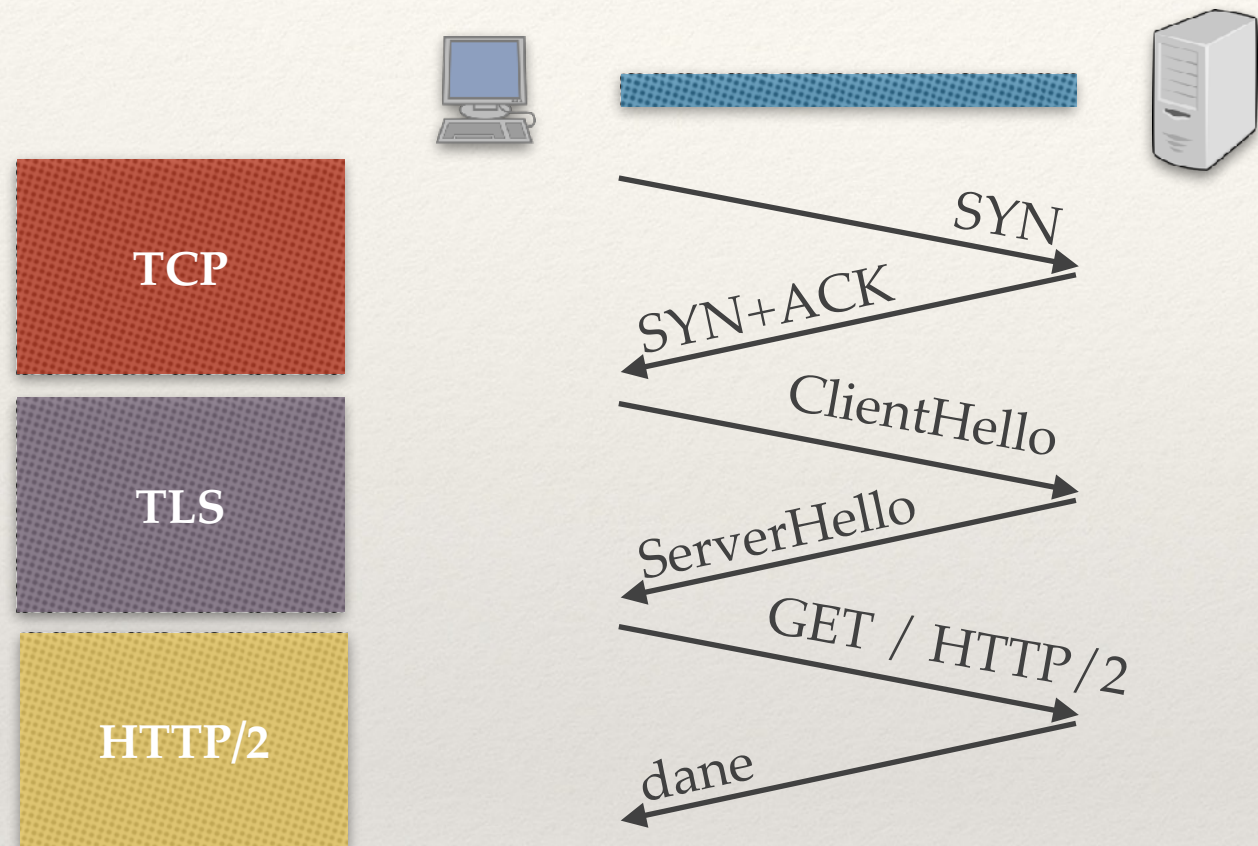

Dlaczego mamy model warstwowy?

- ❖ Względy historyczne: różne warstwy powstawały w różnych latach.
- ❖ Warstwy abstrakcji i podział zadań (np. powyżej warstwy transportowej nie musimy się przejmować niezawodnością dostarczania i przeciążeniem sieci / odbiorcy).

Problem #1: trzy nawiązywania połączenia

Typowa sytuacja: TCP + TLS + HTTP/2

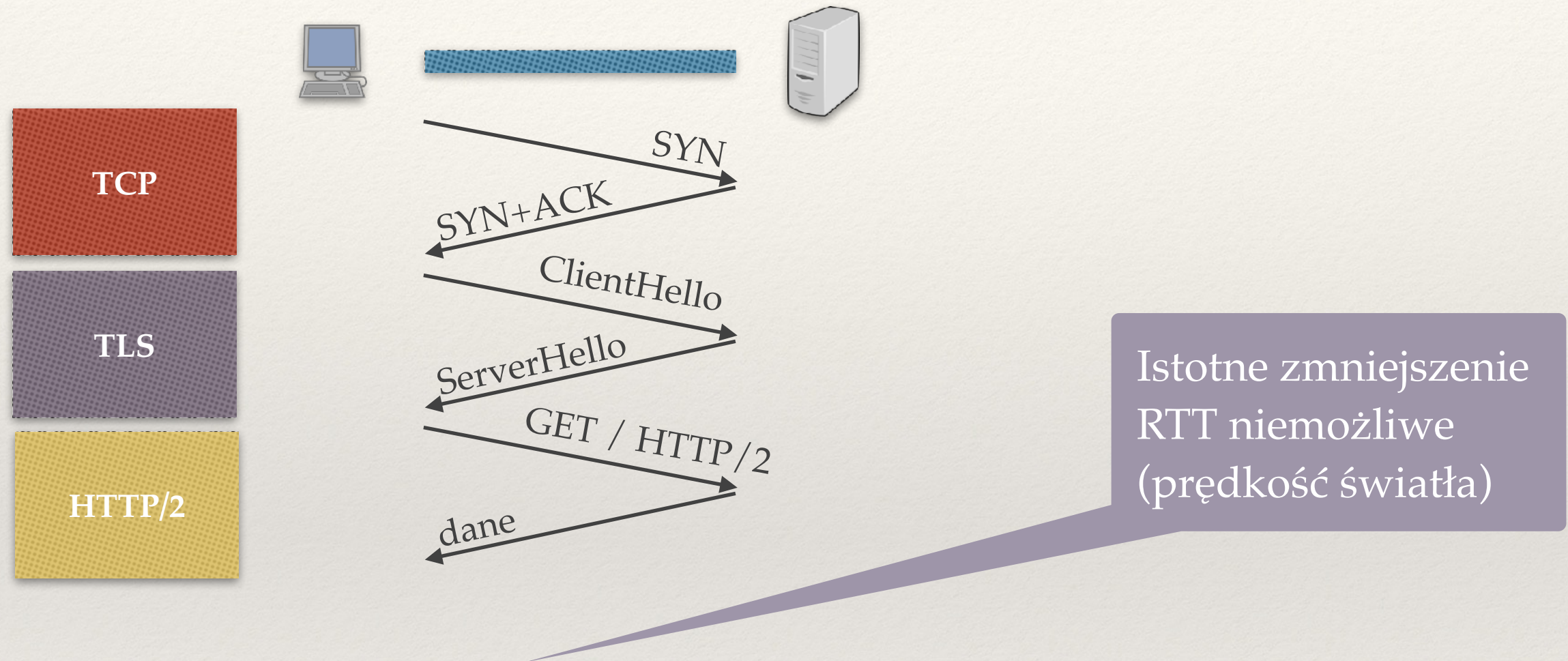

3 x RTT zanim klient zobaczy początek danych!

- ❖ Jeśli jest to pierwsze połączenie z danym serwerem, to może trwać jeszcze dłużej (wymiana kluczy kryptograficznych w TLS).

Problem #1: trzy nawiązywania połączenia

Typowa sytuacja: TCP + TLS + HTTP/2

3 x RTT zanim klient zobaczy początek danych!

- ❖ Jeśli jest to pierwsze połączenie z danym serwerem, to może trwać jeszcze dłużej (wymiana kluczy kryptograficznych w TLS).

Problem #2: TCP utrzymuje kolejność

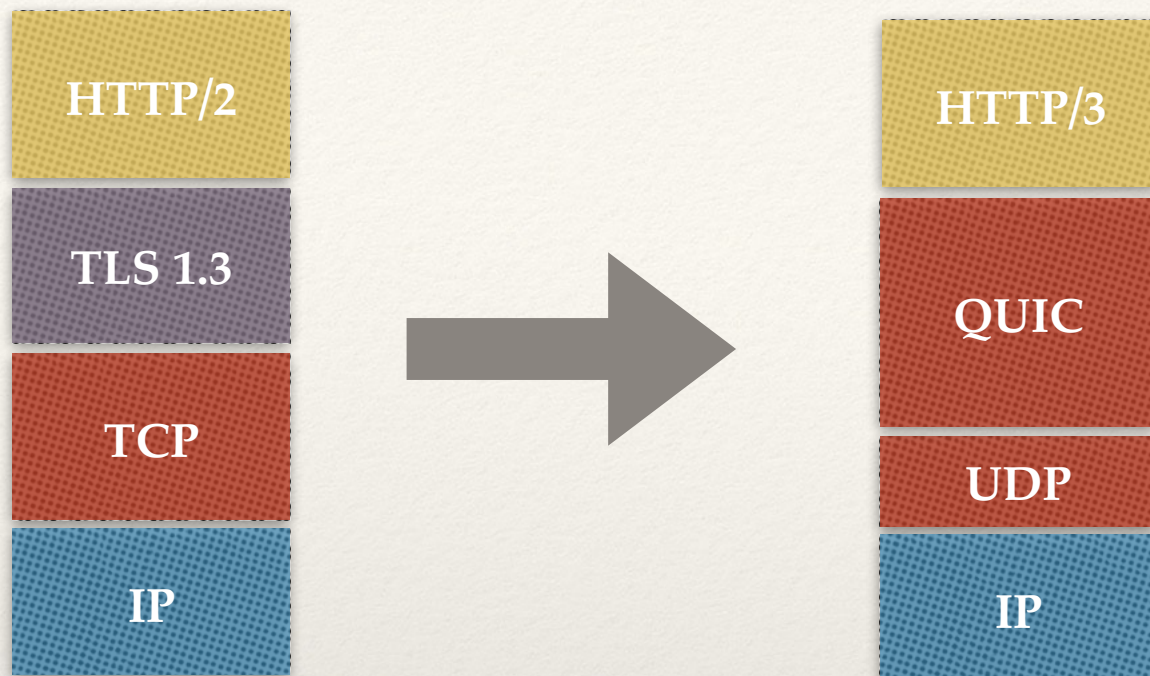
HTTP/2 wprowadza multiplexing zapytań i odpowiedzi:

- ❖ Może przesyłać odpowiedzi w innej kolejności niż pytania.
- ❖ Server push: wysyłanie odpowiedzi na niezadane zapytania.

Ale te informacje wkładane są w pojedynczy strumień danych, którym zarządza TCP. Przykład:

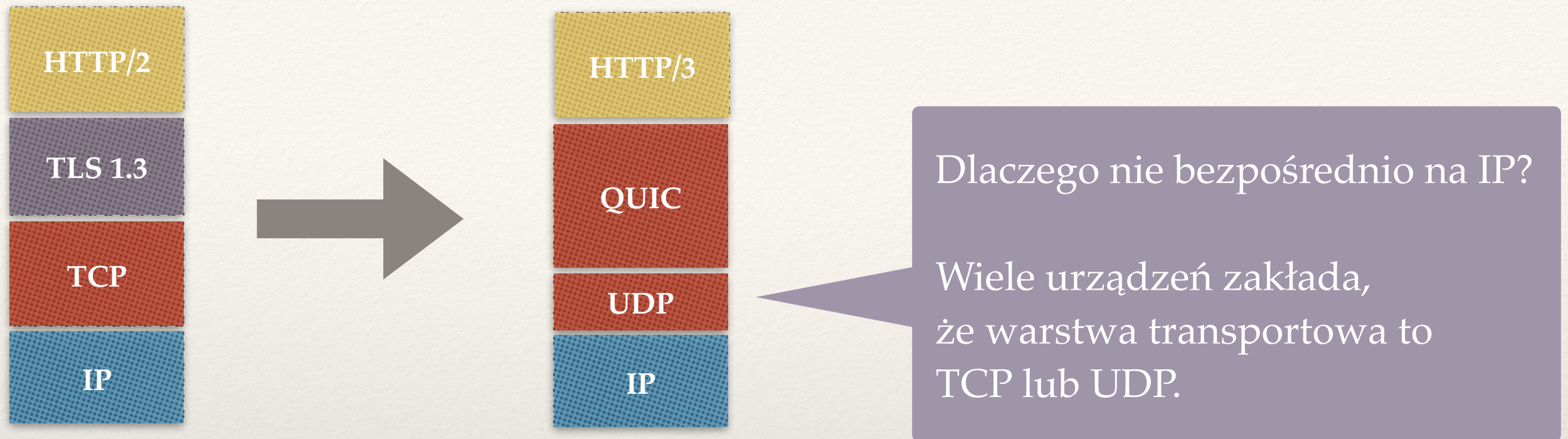
- ❖ Ginie segment zawierający mało istotny obrazek.
- ❖ Kolejne segmenty z innymi odpowiedziami HTTP docierają do klienta.
- ❖ Warstwa HTTP ich nie dostaje, bo TCP musi zrekonstruować strumień.

QUIC: nowy protokół transportowy

- ❖ Zintegrowane szyfrowanie TLS 1.3.
- ❖ Zaimplementowany w przestrzeni użytkownika (TCP jest w jądrze) → przewidywana szybsza ewolucja.
- ❖ $\text{HTTP/3} = \text{QUIC} + \text{HTTP/2}$.

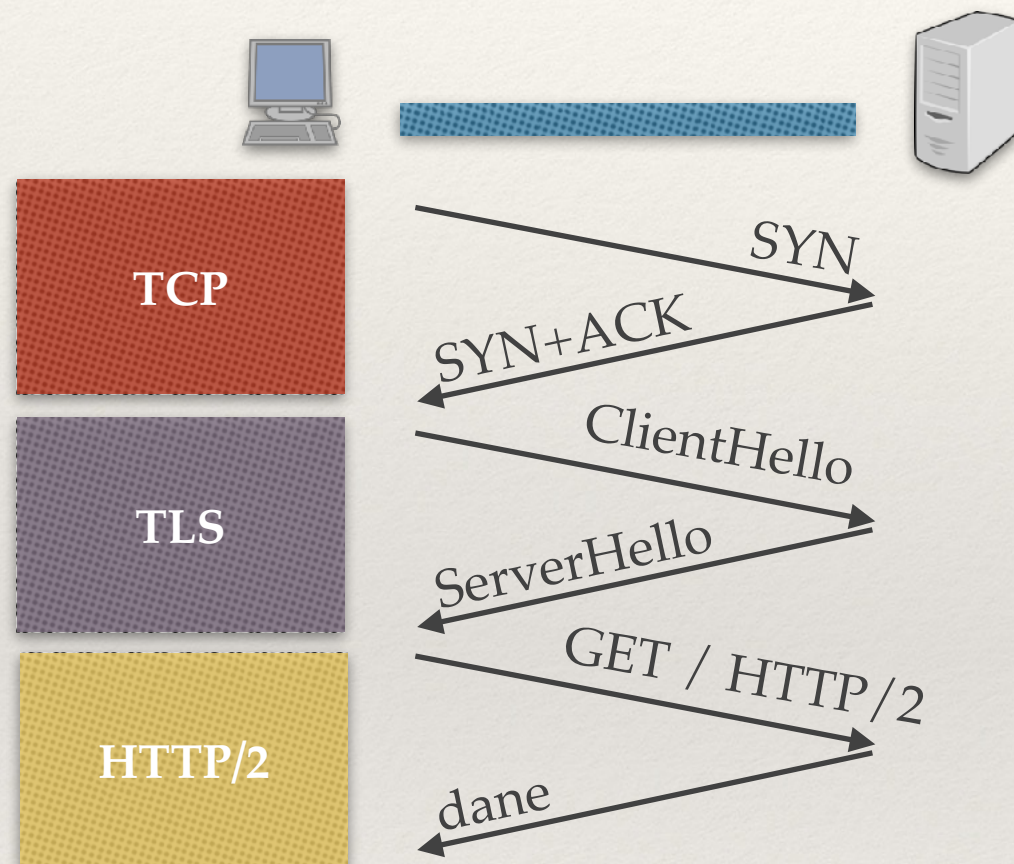
QUIC: nowy protokół transportowy

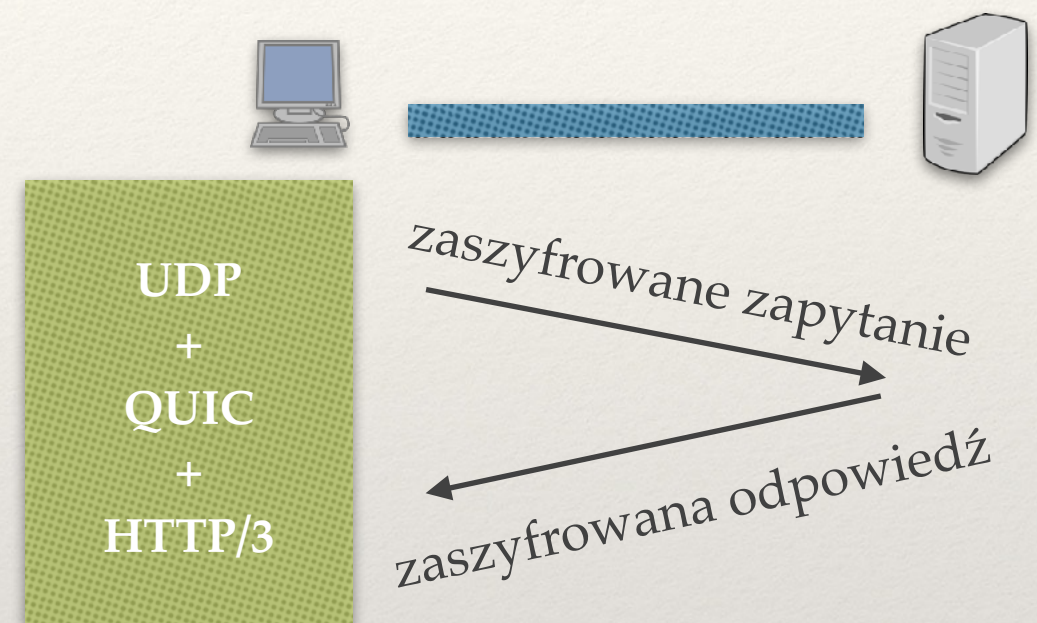
- ❖ Zintegrowane szyfrowanie TLS 1.3.
- ❖ Zaimplementowany w przestrzeni użytkownika (TCP jest w jądrze) → przewidywana szybsza ewolucja.
- ❖ $\text{HTTP/3} = \text{QUIC} + \text{HTTP/2}$.

Połączenia

TCP + TLS + HTTP/2

UDP + QUIC + HTTP/3

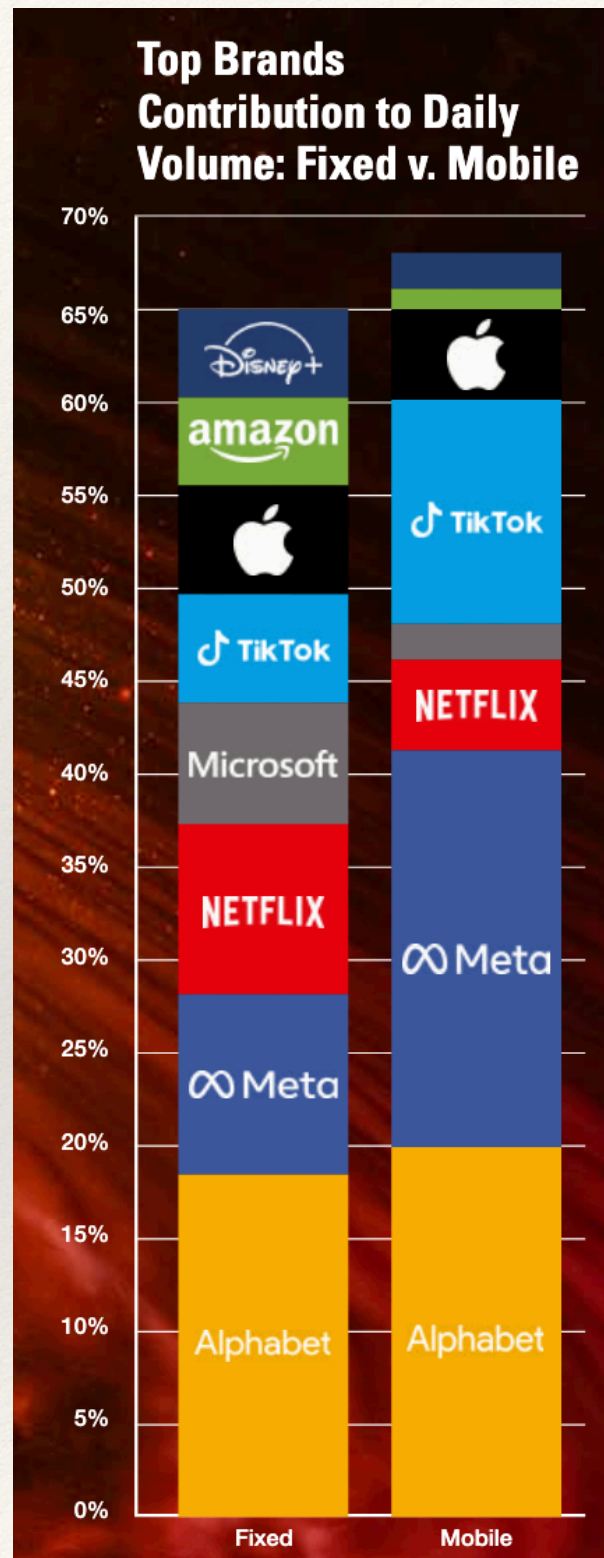
Wykorzystanie

Wykorzystanie jako procent całości ruchu HTTP (2024):

- ❖ HTTP / 1.1: ~10%
- ❖ HTTP / 2: ~55%
- ❖ HTTP / 3: ~35%

Jak doszło do tak szybkiej adopcji nowych wersji?

Kto “posiada” warstwę aplikacji? (2024)

co tu jest?

	Application	% DS Vol
1	Video	39%
2	Social Media	18%
3	Television	11%
4	File Sharing	9%
5	Device Gaming	7%
6	General Web Apps	6%
7	Communication	2%
8	VPN	2%
9	Audio	0.7%
10	Conferencing	0.3%
11	Cloud Gaming	0.07%
12	IoT	0.03%
13	Peer To Peer	0.03%
14	Other Apps	5%

Nowszych wersji HTTP używają:

- ❖ powyższe firmy
- ❖ sieci CDN

Lektura dodatkowa

- ❖ Kurose & Ross: rozdział 2.
- ❖ Tanenbaum: rozdział 7.
- ❖ HTTP/1.1: `https://tools.ietf.org/html/rfc2616`
- ❖ HTTP/2: `https://tools.ietf.org/html/rfc7540`
- ❖ HTTP/3: `https://datatracker.ietf.org/doc/html/draft-ietf-quic-http-34`

Zagadnienia

- ❖ Opisz budowę adresu URL. Opisz budowę adresu URL w przypadku schematu `http`.
- ❖ W jakim celu serwer WWW ustawia typ MIME dla wysyłanej zawartości? Podaj kilka przykładów typów MIME.
- ❖ Po co w nagłówku żądania `HTTP/1.1` podaje się pole `Host`?
- ❖ Do czego służą pola `Accept`, `Accept-Language`, `User-Agent`, `Server`, `Content-Length`, `Content-Type` w nagłówku `HTTP`?
- ❖ Jak implementuje się przechowywanie stanu w komunikacji `HTTP`?
- ❖ Jak wygląda warunkowe zapytanie `GET` protokołu `HTTP`?
- ❖ Jakie znasz kody odpowiedzi protokołu `HTTP`?
- ❖ Na czym polegają połączenia trwałe w `HTTP/1.1`? Do czego służy opcja `Connection: close` w nagłówku `HTTP`?
- ❖ Po co stosuje się metodę `POST`?
- ❖ Co to jest technologia `REST`?
- ❖ Do czego służą serwery proxy?
- ❖ Co to jest odwrotne proxy? Co to jest `CDN`?
- ❖ Jak skłonić klienta, żeby łączył się z serwerem proxy a nie bezpośrednio ze stroną `WWW`?
- ❖ Jakie informacje dołączane są przez serwer proxy do zapytania?
- ❖ Co to są anonimowe serwery proxy?
- ❖ W jakim celu powstał protokół `QUIC`? Jakie funkcje spełnia?